

WARMIŃSKO-MAZURSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI
W OLSZTYNIE

Wydział Polityki Społecznej
PS-X.9452.23.2022

**RAPORT DOTYCZĄCY MONITORINGU ZJAWISKA
PRZEMOCY W RODZINIE
W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM
za 2022 rok**

Zatwierdzam

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

Urszula Jędrychowska
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

Spis treści

WPROWADZENIE	3
DIAGNOZA	4
MONITORING ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE w 2022 r. W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO- MAZURSKIM	14
EWALUACJA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	29
REKOMENDACJE	32

WPROWADZENIE

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie zjawiskom aspołecznym, w tym m.in. przemocy w rodzinie.

Zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego oraz powiatowego na zasadach określonych w ustawie z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz w ustawach: z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) i z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119).

Do zadań Wojewody, określonych w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy m.in. monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitorowanie realizacji zadań zawartych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także nadzór nad realizacją zadań z tego zakresu wykonywanych przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki. Zgodnie z zapisem zawartym w pkt. 1.1.2. *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022*, do zadań Wojewody należy opracowanie raportu dotyczącego monitoringu (*diagnoza i ewaluacja*) zjawiska przemocy na terenie województwa.

Niniejszy raport został sporządzony w oparciu o analizę danych statystycznych pochodzących ze sprawozdań składanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej szczebla gminnego oraz powiatowego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz danych zebranych w wyniku prowadzanego nadzoru przez służby Wojewody Warmińsko-Mazurskiego za rok 2021.

DIAGNOZA

I. Realizacja zadań samorządów wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w odniesieniu do jego celów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r.

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zależne jest od poziomu wiedzy oraz świadomości społecznej. W tym celu, zgodnie z obowiązującą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gminy i powiaty przeprowadzą diagnozę problemu przemocy w rodzinie oraz podejmują działania profilaktyczne w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie, a także całych społecznościach lokalnych.

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim zostało opracowanych, 61 lokalnych diagnoz zjawiska przemocy.

Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy realizowane jest w sposób ciągły m.in. poprzez kampanie społeczne. W omawianym okresie sprawozdawczym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzono 99 kampanii społecznych.

Ponadto organy samorządu terytorialnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami oraz związkami wyznaniowymi zrealizowały łącznie 40 działań, w wyniku których udzielono 329 osobom informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie .

Niezmiernie ważna jest dostępność oraz jakość działań profilaktycznych realizowanych w formie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży. W 2021 r. ww. działania w województwie warmińsko-mazurskim prowadziło z 28 placówek, z których wsparcia skorzystało 1380 osób.

Reasumując, działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy muszą znajdować odzwierciedlenie w lokalnych programach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tworzonych zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W 2021 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie posiadało i realizowało 116 gmin, w 21 powiatów oraz 1 na szczeblu wojewódzkim.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie nie może opierać się na działalności jednego podmiotu, ponieważ żadna instytucja czy organizacja nie ma wystarczających kompetencji i środków finansowych, aby samodzielnie rozwiązać problemy pojawiające się w sytuacji zaistnienia przemocy w rodzinie. Ponadto niezmiernie istotna jest dostępność każdego obywatela do pomocy w celu zapobiegania oraz zatrzymania przemocy w rodzinie. Dlatego każda gmina posiada własny zespół interdyscyplinarny, który integruje i koordynuje działania podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W sytuacjach kryzysowych tworzy grupy robocze, pracujące z rodzinami objętymi procedurą „Niebieskie Karty”.

W 2021 roku zespoły interdyscyplinarne funkcjonowały we wszystkich 116 gminach województwa warmińsko-mazurskiego. Łącznie odbyły 771 posiedzeń i utworzyły 4791 grup roboczych. Członkowie grup roboczych spotkali się na 10961 posiedzeniach.

W celu zapewnienia efektywnej ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie niezbędne jest stworzenie sieci z adekwatną do potrzeb danej społeczności ofertą placówek wspierających i udzielających pomocy. W 2022 r. na terenie województwa utworzony został kolejny ośrodek interwencji kryzysowej, działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Upowszechnianie wiedzy o możliwościach i formach pomocy, realizowane jest poprzez upowszechnianie materiały informacyjnych, których w 2021 r. opracowano 182. Ponadto w regionie opracowano i realizowano indywidualne grupowe zajęcia edukacyjne kierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie. W zajęciach indywidualnych wzięło udział 406 osób, w grupowych 108.

W celu optymalnej i efektywnej realizacji ww. zadań zalecana jest przez wojewodę interdyscyplinarna współpraca pomiędzy wszystkimi jednostkami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W województwie warmińsko-mazurskim, w ramach współpracy, zlecono i wspólnie zrealizowano 17 projektów.

Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jak już wyżej wspomniano, odbywa się przede wszystkim w ramach określonych procedurą „Niebieskie Karty”.

Z analizy danych zebranych przez służby Wojewody za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej wynika, że w 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wszczęto poprzez wypełnienie formularzy „Niebieska Karta – A” 2 798 procedur „Niebieskie Karty”. Wypełniono również 457 „Niebieskich Kart – A”, dokumentujących kolejne zdarzenia wystąpienia przemocy w rodzinie. W 2021 r., tak jak w latach ubiegłych, najwięcej formularzy

„Niebieska Karta – A” wypełnili przedstawiciele Policji – 84%, najmniej przedstawiciele ochrony zdrowia – 0,5%.

W okresie sprawozdawczym, wśród wszystkich wszczętych procedur 328 wypełnionych „Niebieskich Kart – A” dotyczyło osób niepełnoletnich (do 18 r. ż), wobec których istniało podejrzenie, że doświadczają przemocy. Wypełniono również 20 formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenie stosowania przemocy wobec osoby niepełnoletniej.

Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart – A” za 2021 r.

		Liczba WSZYSTKICH Niebieskich Kart - A wypełnionych w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r.	Liczba Niebieskich Kart - A wypełnionych w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. WSZCZYNAJĄCYCH procedurę "Niebieskie Karty"	Liczba WSZYSTKICH Niebieskich Kart - A wypełnionych w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. w których osobą wobec której istniało podejrzenie, że doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia (do 18 r. ż.)	Liczba Niebieskich Kart - A wypełnionych w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. WSZCZYNAJĄCYCH procedurę "Niebieskie Karty" w których osobą wobec której istniało podejrzenie, że doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia (do 18 r. ż.)
	1	2	3	4	
OGÓŁEM	1	3 255	2 798	328	308
w tym wypełnione przez przedstawicieli Policji	2	2 735	2 315	151	138
w tym wypełnione przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (jops)	3	413	376	108	100
w tym wypełnione przez przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (gkrpa)	4	22	22	3	3

w tym wypełnione przez przedstawicieli oświaty	5	70	70	60	61
w tym wypełnione przez przedstawicieli ochrony zdrowia	6	15	15	6	6

Dane dotyczące procedury „Niebieska Karta” w 2021

liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieska Karta"	ogółem		4 059
	w tym ze względu na problem przemocy psychicznej		3 348
	w tym ze względu na problem przemocy fizycznej		2 484
	w tym ze względu na problem przemocy seksualnej		74
liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieska Karta"			11 797
liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieska Karta"	ogółem		6 599
	w tym kobiety	ogółem	3 539
		w tym niepełnosprawne	218
		w tym starsze	650
	w tym mężczyźni	ogółem	860
		w tym niepełnosprawni	78
		w tym starsi	176
	w tym dzieci	ogółem	2 200
		w tym dziewczynki	969
		w tym chłopcy	945
w tym niepełnosprawne		92	

Źródło: Opracowanie własne

Z poradnictwa realizowanego przez instytucje publiczne, zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w województwie warmińsko – mazurskim, skorzystało w 2021 r. łącznie 7 531 osób, w tym z poradnictwa:

- psychologicznego: 2459 osób,

- pedagogicznego: 1392 osoby,
- prawnego: 1234 osoby,
- medycznego: 254 osoby,
- socjalnego: 3739 osób,
- zawodowego i rodzinnego: 886 osób.

Liczba osób korzystających z porad za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość wyniosła 1440 osób, w tym: 1095 kobiet, 247 mężczyzn i 98 dzieci.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość uczestnictwa w programach terapeutycznych i skorzystania z pomocy psychologicznej. W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. opracowano i zrealizowano 10 programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W terapii indywidualnej psychologicznej uczestniczyły 303 osoby. Ponadto utworzono 2 grupy terapeutyczne, z których pomocy skorzystało 129 osób. Zorganizowano 12 grup wsparcia, w których uczestniczyło 121 osób. Pomoc świadczą również punkty konsultacyjne, których na terenie województwa jest 77. W 2021 r. konsultanci przyjęli w punktach łącznie 2245 osób, w tym 1601 kobiet, 407 mężczyzn i 237 dzieci.

Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, na terenie naszego województwa, zapewniana jest pomoc również w ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej, w tym w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku sprawozdawczym funkcjonowały:

- 1 gminny ośrodek wsparcia dysponujący 1 miejscem. Z pomocy ww. placówki nie skorzystała żadna osoba;
- 2 powiatowe ośrodki wsparcia, dysponujące łącznie 2 miejscami całodobowymi. Skorzystało z nich łącznie 89 osób, w tym 29 kobiet, 9 mężczyzn i 51 dzieci;
- 4 całodobowe domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, dysponujące łącznie 90 miejscami. Z pomocy ww. placówek skorzystało 78 osób, w tym 33 kobiety i 45 dzieci.
- 13 ośrodków interwencji kryzysowej, które dysponowały łącznie 104 miejscami. Z miejsc w ośrodkach skorzystało łącznie 115 osób, w tym 62 kobiety, 53 dzieci;
- 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, dysponujące łącznie 55 miejscami całodobowymi. Skorzystało z nich łącznie 421 osób, w tym 304 kobiety, 24 mężczyzn, 93 dzieci. Z miejsc całodobowych skorzystało łącznie 110 osób, w tym 49 kobiet, 1 mężczyzna i 60 dzieci.

Mając na względzie powyższe, jednostki samorządu terytorialnego są zobowiązane do prowadzenia monitoringu sytuacji osób, które opuściły specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc w rodzinie ustała. Z danych przekazanych przez samorządy wynika, że w 2021 r. monitoringiem objęto 138 osób (w tym 63 kobiety, 1 mężczyznę i 74 dzieci).

W celu wzmocnienia ochrony osób dotkniętych funkcjonują przyjazne pokoje przesłuchań, wykorzystywane w postępowaniach karnych do przesłuchiwania dzieci i dorosłych w przyjaznych warunkach. W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało 16 przyjaznych pokoi przesłuchań, w których przesłuchano 118 dzieci, w tym 64 dziewczynki i 54 chłopców.

W związku przemocą w rodzinie krzywdzonym dzieciom należy zapewnić bezpieczeństwo. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, reguluje zasady odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej. W tym trybie, w 2021 r. zostało odebranych z rodziny ogółem 23 dzieci (9 dziewczynek i 14 chłopców), z których umieszczono:

- w rodzinie zastępczej – 8 dzieci,
- w placówce opiekuńczo-wychowawczej – 6 dzieci,
- u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej – 9 dzieci.

Należy pamiętać, że nadrzędnym celem działań podejmowanych w związku z rozpoznaniem przemocy w rodzinie jest doprowadzenie do zaprzestania stosowania przemocy przez sprawców.

Z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy przewodniczący gminnych zespołów interdyscyplinarnych w 2021 r. zakończyli 2463 procedur „Niebieska Karta”. W tym samym czasie zakończyli także 412 procedur „Niebieska Karta” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań.

Skuteczność pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą uzależniona jest od wielu czynników, które w celu zwiększenia efektywności podejmowanych działań należy zidentyfikować. W 2021 r. opracowano łącznie 21 corocznych raportów analiz czynników sprzyjających i utrudniających udzielenie skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu zwiększenia skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie, niezbędna jest wiedza na temat instytucji i organizacji, czy też innych podmiotów, do których można kierować ww. osoby. Co roku dokonywany jest ich przegląd. W 2021 r. 12 powiatów (starostw powiatowych) dokonało aktualizacji informatora zawierającego bazy teledadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, wraz ze wskazaniem zakresu oddziaływań wobec sprawców przemocy w rodzinie. W 2021 r. powiaty województwa warmińsko-mazurskiego przekazały

aktualny informator w wersji elektronicznej ogółem 176 podmiotom właściwym miejscowo, tj.: 25 prezesom sądów rejonowych, 22 prokuratorom rejonowym, 22 komendantom powiatowych/miejskich Policji, 6 Komendantom jednostek Żandarmerii Wojskowej i 101 gminom. W okresie sprawozdawczym w 24 gminach umieszczano ww. informatory na własnych stronach internetowych dwa razy do roku, tj. do dnia 15 lutego i do dnia 15 sierpnia.

Reagowanie, w tym podejmowanie interwencji w rodzinie uwikłanej w przemoc odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, o której mowa w art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Procedura, poprzez tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną ma ułatwiać osobom zaangażowanym rozpoznawanie i diagnozowanie występującej w rodzinach przemocy w celu jej zatrzymania i zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym krzywdzenia ze strony najbliższych oraz usprawnianie udzielania pomocy przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym.

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim działaniami w ramach ww. procedury było objętych 4059 rodzin.

W związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym członkowie zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej wypełnili:

- 2746 formularzy „Niebieska Karta – C”,
- 2052 formularze „Niebieska Karta – D”.

Zakończonych zostało 2875 procedur „Niebieska Karta”.

Informacje o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc były przekazywane Policji lub kuratorom sądowym przez pracowników socjalnych z terenu gmin – 86 razy, natomiast z terenu powiatu – 0.

W celu zwiększenia skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie opracowywane i realizowane są programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie, które są kluczowe dla zmiany postaw i zachowania sprawców, a w konsekwencji zatrzymania przemocy.

Z analizy danych zebranych za 2021 r. wynika, że w 31 na 116 gmin (t.j. około 1/4) nie zaproponowano żadnej osobie udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

W 2021 r. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie realizowało 16 na 21 powiatów. Należy zaznaczyć, że rok 2021 był szczególnie ze względu na obowiązujący stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-COV-2, co znacznie ograniczyło realizację programów oddziaływań dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Opracowano i zrealizowano 24 edycje programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych i w jednostkach

penitencjarnych. Do programów przystąpiły łącznie 288 osoby, w tym 45 kobiet i 243 mężczyzn. Ukończyło programy 234 osoby, w tym 37 kobiet i 197 mężczyzn.

W wyniku badania skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu ustalono, że do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie powróciło 14 osób, w tym wyłącznie mężczyźni.

Na prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych wydatkowano 249 651,64 zł, z czego z dotacji celowej z budżetu państwa 242 803,44 zł.

Programy korekcyjno-edukacyjne - wydatki w 2021 r.

Wyszczególnienie wydatków	Wydatki ogółem	w tym z dotacji
Wynagrodzenie specjalistów prowadzących programy	235 965,09	235 963,09
Wynagrodzenie koordynatorów	216,00	216,00
Zakup materiałów biurowych i dydaktycznych	7 387,57	5 887,57
Szkolenia specjalistów	2 000,00	0,00
Zwrot kosztów dojazdu uczestników programu	313,00	313,00
Zakup artykułów żywnościowych	425,78	423,78
Pozostałe wydatki	3 344,20	0,00
ŁĄCZNIE	249 651,64	242 803,44

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym ważnym elementem systemu umożliwiającym zwiększenie skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie są programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzające do zmiany wzorców zachowań. Jest to zadanie wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. ww. programy opracowały i realizowały 2 powiaty. Przystąpiło do nich ogółem 17 osób, w tym 6 kobiet i 11 mężczyzn. Wszystkie osoby ukończyły programy.

W 2021 roku na prowadzenie programów psychologiczno-terapeutycznych wydatkowano 15 300 zł, w całości z dotacji celowej z budżetu państwa.

Programy psychologiczno-terapeutyczne - wydatki w 2021 r.

Wyszczególnienie wydatków	Wydatki ogółem	w tym z dotacji
Wynagrodzenie specjalistów prowadzących programy	15 050,00	15 050,00
Zakup materiałów biurowych i dydaktycznych	205,00	205,00
Zakup artykułów żywnościowych	45,00	45,00
ŁĄCZNIE	15 300,00	15 300,00

Źródło: Opracowanie własne

Cel 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie zależne jest bezpośrednio od kompetencji przedstawicieli służb i instytucji zaangażowanych w proces. Podnoszenie kompetencji powinno odbywać się po wyznaczeniu kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

W tym celu, w ramach realizacji zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie służby wojewody:

- opracowały materiały instruktażowe, zalecenia i procedury postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie, dla osób realizujących te zadania,
- dokonały aktualizacji, celem umieszczenia na stronach internetowych instytucji wojewódzkich i okręgowych, bazy danych osób nadzorujących lub koordynujących działanie służb na terenie województwa warmińsko-mazurskiego,
- zorganizowały wojewódzką konferencję online pt. „Jak skutecznie zatrzymać przemoc domową – motywowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do zmiany”.

W celu wzmocnienia kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach wdrożenia systemu ich wsparcia, w 2021 r.:

- 143 osoby poddano różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- 168 osób uczestniczyło w 127 spotkaniach superwizyjnych.

II. Nadzór i kontrola Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez jednostki samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W ramach nadzoru, kontroli kompleksowej realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z planem kontroli Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego na 2022 r., poddano 45 jednostki samorządowe, w tym 38 gmin, 6 powiatów oraz specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia, w wyniku których wydano zalecenia pokontrolne.

W przypadku gmin najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w zakresie prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”.

W przypadku powiatów najczęściej powtarzającą się nieprawidłowość stanowił brak opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

W wyniku interwencji, skarg i doniesień prasowych wszczęto 11 postępowań wyjaśniających w oparciu o dokumentację, które przeprowadzono w oparciu o art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

MONITORING ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE w 2022 r. W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

W 2022 roku Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, w ramach monitorowania zjawiska przemocy w rodzinie, podejmował działania obejmujące:

- I. Aktualizację na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego baz teleadresowych instytucji samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, z wyszczególnieniem podmiotów zapewniających miejsca schronienia oraz podmiotów świadczących wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2022 r. zaktualizowano ewidencje podmiotów i organizacji pozarządowych, a bazy teleadresowe zamieszczono na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego. Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z 2020 r. czy 2021 r. w województwie zastosowano niżej przedstawiony podmiotów

ze względu na zadania realizowane na rzecz osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc.

1) Pomoc osobom doświadczającym przemocy:

a) podmioty udzielające pomocy:

- 81 gminnych punktów konsultacyjnych,
- 12 ośrodków interwencji kryzysowej, oferujących łącznie 76 miejsc całodobowego schronienia,
- 3 ośrodki wsparcia,
- 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (SOW), oferujące łącznie 55 miejsc całodobowego schronienia,
- 5 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, oferujących łącznie 95 miejsc całodobowego schronienia,

b) 32 organizacje pozarządowe świadczące usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,

c) 148 podmiotów poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

2) Pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie świadczy:

a) 116 gmin poprzez prowadzenie lub kierowanie do placówek zapewniających miejsca noclegowe dla sprawców przemocy w rodzinie,

b) 139 podmiotów poradnictwa specjalistycznego na terenie gmin i powiatów dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

c) 21 podmiotów realizujących na terenie powiatów programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

II. Przekazanie prezesowi sądu apelacyjnego, prokuratorowi regionalnemu, komendantowi wojewódzkiemu Policji, komendantowi oddziału Żandarmerii Wojskowej, kuratorowi oświaty oraz organom samorządu terytorialnego ww. aktualnych baz teleadresowych instytucji samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, z wyszczególnieniem podmiotów zapewniających miejsca schronienia oraz podmiotów świadczących wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki przekazał aktualne bazy ww. podmiotom 14 lipca 2022 r. za pośrednictwem platformy e-puap.

III. Monitoring pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Monitoring realizowany jest w oparciu o badanie ankietowe przeprowadzone wśród przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych i powiatowych centrów pomocy rodzinie, dotyczące czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz o dane ze sprawozdań przekazywanych przez ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie z terenu województwa:

- 1) W grudniu 2022 r. został opracowany przez służby Wojewody Warmińsko-Mazurskiego raport „Czynniki sprzyjające i utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim”. Podstawą jego opracowania były wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w okresie wrzesień-październik 2022 r. za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej we wszystkich ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Z raportu wynika, że podstawą efektywnej pomocy udzielanej osobom doświadczającym przemocy jest ich gotowość do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej oraz praca w formule interdyscyplinarnej w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, ułatwia dostępność do pomocy specjalistów, tj. psychologa, prawnika, terapeuty. Jednocześnie skuteczną pomoc najbardziej utrudnia brak chęci oraz gotowości do współpracy z członkami zespołu interdyscyplinarnego czy grupy roboczej, osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 2) Monitoring zjawiska przemocy realizowany jest m.in. za pomocą sprawozdania z liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w województwie warmińsko-mazurskim, sporządzany po zakończonym roku kalendarzowym, z danymi pozyskanych z gmin i powiatów. Ze sprawozdania sporządzonego w 2022 r. wynika, że w 2021 r. wszczętych zostało na terenie województwa 2 798 procedur „Niebieskie Karty”. Na terenie województwa nie było gminy, w której nie zostałaby wszczęta procedura.
- 3) W maju 2022 r. został sporządzony raport pn. „Liczba sprawców przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym w trakcie realizacji procedury "Niebieskie Karty" w roku 2021. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie”. Raport opracowano na podstawie danych uzyskanych z powiatów. Z raportu wynika, że 1 469 sprawcom zaproponowano udział w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnym, z czego 199 rozpoczęło program.

- 4) W marcu 2022 r. zostało sporządzone dla województwa warmińsko-mazurskiego przez Wydział Polityki Społecznej „Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2021 r.”, z którego m.in. wynika, że:
- w 2021 r. na terenie województwa zostało zakończonych 2 463 procedur „Niebieska Karta” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie,
  - w 2021 r. na terenie województwa zakończonych zostało 412 procedur „Niebieska Karta” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań,
  - w 2021 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc w rodzinie ustała, było 138.

IV. Opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania.

W 2022 r. w ramach nadzoru wojewody, w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, zostały wydane niżej wymienione wytyczne:

- 1) „Wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającego na opracowaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”,
- 2) „Wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania wynikającego z „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” polegającego na opracowaniu i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Powyższe wytyczne zostały wydane przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego 31 stycznia 2022 r. i następnie 1 lutego 2022 r. przekazane za pośrednictwem e-puap jednostkom samorządowym. Zamieszczone zostały również na stronie internetowej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W 2022 r. na stronie internetowej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego były dostępne opracowane w latach ubiegłych i nadal obowiązujące następujące materiały instruktażowe i procedury postępowania:

- 1) Materiał instruktażowy „Jak rozmawiać z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie - pierwszy kontakt grupy roboczej z osobą”.

- 2) „Procedura postępowania interwencyjnego w sytuacjach związanych z przemocą w rodzinie dla służb i instytucji realizujących zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.
- 3) „Procedura postępowania pracownika socjalnego przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie”.
- 4) „Procedura rekrutacji uczestników do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

W 2022 r. w ramach nadzoru wojewody, w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, zostały sporządzone i przekazane za pośrednictwem platformy e-puap pisma nadzorcze:

- 1) uwrażliwiające na sytuacje w rodzinach, w których może dochodzić do przemocy, w szczególności uwrażliwiające na sygnały dotyczące krzywdzenia dzieci. Pismo przekazano powiatowym centrom pomocy rodzinie i ośrodkom pomocy społecznej z terenu województwa w styczniu 2022 r.;
- 2) przypominające o obowiązku realizacji zadań ustawowych, w szczególności o obowiązku zachowania ciągłości realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie jak i obowiązku zapewnienia miejsc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej. Pismo przekazano samorządom powiatowym z terenu województwa w maju 2022 r.;
- 3) przypominające o obowiązku realizacji zadania ustawowego, polegającego na opracowywaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie z jednoczesną prośbą o dołożenie wszelkich starań, aby w roku bieżącym jak i kolejnych latach, objąć profesjonalnym wsparciem w ramach ww. programów jak największą liczbę osób stosujących przemoc w rodzinie. Pismo przekazano samorządom powiatowym z terenu województwa w lipcu 2022 r.;
- 4) przypominające o obowiązku realizacji zadania ustawowego, polegającego na inicjowaniu działań w stosunku do osób stosujących przemoc

w rodzinie z jednoczesną prośbą o zintensyfikowanie działań mających na celu jak najefektywniejsze kierowanie oraz motywowanie ww. osób do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Pismo przekazano zespołom interdyscyplinarnym funkcjonującym na terenie województwa województwie w sierpniu 2022 r.

V. Podejmowanie działań zmierzających do nawiązania i wzmocnienia współpracy między służbami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie

1) W lutym 2022 r. została zaktualizowana „Baza danych osób nadzorujących lub koordynujących działanie służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa” i zamieszczona na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego.

2) Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie uczestniczył w 2 ogólnopolskich spotkaniach on-line Wojewódzkich Koordynatorów.

3) Na prośbę Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w latach 2021- 2022. występowano do wszystkich ośrodków pomocy społecznej o wzięcie udziału w kolejnych etapach projektu badawczego realizowanego przez Szkołę Wyższą Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie, przy współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości oraz Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej, w celu dokonania ewaluacji procedur wynikających z ustawy o zmianie ustawy Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Służby wojewody przekazywały ośrodkom pomocy społecznej i zbierały od nich wypełnione ankiety badawcze, które następnie zostały przekazane do Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie.

4) Pełnomocnik Wojewody Warmińsko-Mazurskiego ds. Seniorów wraz z pracownikami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie sprawującymi nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2022 r. opracowali i realizowali w ramach środków własnych projekt działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych pn. „ŚWIADOMOŚĆ. BEZPIECZEŃSTWO.WSPARCIE OSÓB STARSZYCH”.

Bezpośrednimi adresatami projektu są instytucje i służby w województwie warmińsko-mazurskim realizujące działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach projektu przeprowadzone były m.in. działania:

- Opracowanie przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie informacji podnoszącej problem przemocy wobec osób starszych oraz inspirującej do podejmowania działań w ramach lokalnych Programów Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Informacja zostanie przekazana jednostkom samorządu lokalnego z województwa warmińsko-mazurskiego za pośrednictwem platformy e-puap.
  - Opracowanie listu otwartego w sprawie przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych i upowszechnienie w ośrodkach pomocy społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie, specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz placówkach pobytu dziennego.
  - Organizacja Wojewódzkiej Konferencji pn. „ŚWIADOMOŚĆ. WSPARCIE. BEZPIECZEŃSTWO OSÓB STARSZYCH” w listopadzie 2022 r.,
  - Wręczenie statuetek – wyróżnień, nadanych przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego liderom działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (z uwzględnieniem działań na rzecz osób starszych).
  - Prezentacja na stronie W-MUW tzw. „dobrych praktyk” lokalnych działań, podejmowanych w gminach i powiatach województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych, celem wymiany doświadczeń i budowania efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5) W marcu 2022 r. ramach Programu Osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – edycja 2022 r. organizowanego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, służby Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dokonały oceny formalnej i wstępnej-merytorycznej nadesłanych projektów, w wyniku której 10 projektów przekazano do etapu centralnego 8 z 10 przekazanych projektów ostatecznie otrzymało dofinansowanie. Ponadto projekt Powiatu Kętrzyńskiego pn. „Sięgnij Po Moc - Centrum Wsparcia Rodzin w Powiecie Kętrzyńskim” otrzymał trzecią nagrodę Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w wysokości 5 tys. zł.
- 6) W listopadzie 2022 r. Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie wziął udział w akcji „Biała Wstążka”, która inauguruje corocznie ogólnopolską kampanię Przeciw Przemocy ze względu na Płeć.
- 7) Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie uczestniczył w Ogólnopolskiej Konferencji pn. „Nie otwieraj drzwi PRZEMOCY” realizowanej w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy

w Rodzinie na rok 2022 organizowanej przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, „I Olsztyńskiej konferencji Dziecko Pokrzywdzone Przemocą” zorganizowanej m.in. przez Stowarzyszenie ARKA, konferencji wieńczącej projekt "Pisz pełen mocy – Przeciw przemocy" realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz.

- 8) Pracownicy Wydziału Polityki Społecznej uczestniczyli w grudniu 2022 r, w Ogólnopolskiej Konferencji Przeciw Przemocy w Rodzinie, którą zorganizowało w Krakowie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

EWALUACJA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

W celu oceny zjawiska przemocy w rodzinie dokonano analizy danych przedstawionych w Sprawozdaniu za 2021 r. z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz analizy wyników kontroli kompleksowych przeprowadzonych w 2022 r. w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W wyniku analizy ww. sprawozdania stwierdzono, że:

- we wszystkich 21 powiatach został opracowany i był realizowany powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

W oparciu o analizę wyników kontroli kompleksowych stwierdzono, że:

- w skontrolowanych powiatach zostały opracowane powiatowe programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Obecnie na terenie województwa funkcjonują z miejscami całodobowego schronienia:

- 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 3 domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- 12 ośrodków interwencji kryzysowej,

oraz podmioty udzielające pomocy bez miejsc całodobowego schronienia:

- 81 punktów konsultacyjnych,
- 3 ośrodki wsparcia.

Oferta działań pomocowych dla osób doświadczających pomocy jest ogólnodostępna na stronach internetowych: urzędu wojewódzkiego, powiatowych centrów pomocy rodzinie, gminnych ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych, a także na tablicach ogłoszeń w instytucjach samorządowych.

Zarówno z analizy ww. sprawozdania, jak też z analizy wyników przeprowadzonych w 2022 r. kontroli wynika, że wszystkie samorzady w województwie prowadzą działania interwencyjne na rzecz osób dotkniętych przemocą, tj. realizują w grupach roboczych procedurę „Niebieskie Karty”, podejmują również działania informacyjne. Większość jednostek samorządowych prowadzi także działania profilaktyczne i edukacyjne.

Na podstawie analizy wyników ww. kontroli należy stwierdzić, że działania prowadzone w ramach procedury „Niebieskie Karty” są realizowane w większości przypadków z nieprawidłowościami polegającymi na braku interdyscyplinarności na etapie opracowania indywidualnego planu pomocy oraz prowadzenia działań. Kolejną, najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością jest brak dokumentowania działań przez członków grup roboczych, które skutkują brakiem formalnego uzasadnienia do zakończenia procedury.

W ww. przypadkach wydano zalecenia pokontrolne, wskazujące konieczność podjęcia działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Samorzady w województwie realizują działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Na poziomie gmin są to przede wszystkim działania interwencyjne podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Z ww. sprawozdania za rok 2021 wynika, że „Niebieska Karta-D” została wypełniona w 74,7% w stosunku do ilości sporządzonych „Niebieskich Kart-C”.

Na poziomie powiatów są to działania edukacyjne, zmierzające do zmiany zachowań tych osób realizowane w formie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W wyniku analizy sprawozdania za 2021 r. stwierdzono, że:

- w 5 powiatach nie zostały opracowane i tym samym nie były realizowane programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W trakcie działań kontrolnych, przedstawiciele podmiotów uprawnionych do realizacji ww. programów zgłaszali zbyt niski poziom finansowania przypadający na jedną osobę ze środków budżetu państwa, który przy małej liczbie uczestników utrudnia lub uniemożliwia opłacenie specjalisty.

Statystyki dotyczące liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” przez zespoły interdyscyplinarne w poszczególnych gminach powiatów jednoznacznie wskazują na potrzebę realizacji ww. zadania. Mając na uwadze powyższe zespół kontrolujący w trakcie prowadzenia

kontroli oraz w wystąpieniach pokontrolnych wskazywał konieczność podejmowania dalszych działań mających na celu realizację ww. programów.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Działania systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc koncentrowały się w 2021 r. na poradnictwie, wsparciu psychologicznym oraz superwizjach:

- 143 osoby zostały poddane różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- 168 osób uczestniczyło w 127 spotkaniach superwizyjnych.

Z informacji uzyskanych, w trakcie kontroli kompleksowych, wynika, że obecnie jest zbyt mała oferta ogólnodostępnych szkoleń. Ponadto, w realizacji zadań uczestniczą nowe osoby, które nie przeszły specjalistycznego szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

REKOMENDACJE

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Niezbędne jest zapewnienie w każdej gminie dostępności do poradnictwa specjalistycznego. Wskazane jest, aby osoby dotknięte przemocą miały możliwość skorzystania w swojej gminie z pomocy nie tylko pracownika socjalnego, ale również psychologa, prawnika, psychologa czy terapeuty. Dlatego też, uzasadnione jest funkcjonowanie w każdej gminie punktu konsultacyjnego oferującego konsultacje w zakresie psychologicznym, prawnym, pedagogicznym czy terapeutycznym.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Efektywność działań pomocowych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest uzależniona od profesjonalizmu przedstawicieli instytucji i służb zaangażowanych w działania pomocowe na rzecz osób doświadczających przemocy jak i osób stosujących przemoc wobec bliskich. Dlatego też, należy dbać o rozwój zawodowy realizatorów zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w różnych formach kształcenia, służy zarówno realizatorom zadań, jak i rodzinom dotkniętym przemocą, na rzecz których ww. działają. Tematyka szkoleń powinna również uwzględniać zagadnienia dotyczące motywowania osób dotkniętych

przemocą oraz osób ją stosujących do współpracy z realizatorami procedury „Niebieskie Karty”, a także do podejmowania działań ukierunkowanych na zmianę.

Działania podejmowane na rzecz osób dotkniętych przemocą należy prowadzić interdyscyplinarnie. W związku z tym skład grup roboczych, tworzonych do realizacji procedury „Niebieskie Karty” musi być adekwatny do potrzeb i problemów rodzin dotkniętych przemocą. W skład grup roboczych należy bezwzględnie powoływać przedstawicieli wszystkich podmiotów niezbędnych do objęcia rodzin kompleksowym i wieloaspektowym wsparciem. Konieczny jest udział przedstawiciela oświaty, w osobie pedagoga lub nauczyciela, w sytuacji, gdy w rodzinie dotkniętej przemocą są dzieci w wieku szkolnym. Należy zapewnić udział przedstawiciela ochrony zdrowia, nie tylko w sytuacji, gdy w rodzinie jest problem zdrowotny, ale także w sytuacji, gdy w rodzinie są małe dzieci, nieobjęte systemem oświaty lub osoby w podeszłym wieku. Obowiązkowy jest udział kuratora sądowego w przypadku orzeczonego dozoru wobec sprawcy przemocy jak również w sytuacji, gdy rodzina objęta jest jego nadzorem. Niezbędny jest udział asystenta rodziny, w sytuacji, gdy obejmuje on pomocą rodzinę, w której prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”.

Interdyscyplinarność odnosi się nie tylko do właściwego składu grup roboczych, powinna mieć także odzwierciedlenie w działaniach pomocowych na rzecz rodzin. Dlatego wszyscy członkowie grup roboczych realizujący procedurę „Niebieskie Karty”, muszą mieć zaplanowane działania w indywidualnym planie pomocy rodzinie, zgodne z ich kompetencjami i możliwościami, których realizacja powinna zostać należycie udokumentowana.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podczas wypełniania formularza „Niebieska Karta-D” należy zintensyfikować działania mające na celu motywowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Istotne jest prowadzenie oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, monitorowanie ich jakości oraz kwalifikacji osób je prowadzących.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Praca zarówno z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, jak i z osobami ją stosującymi, wymaga szczególnej wiedzy i umiejętności. Dlatego też, należy zapewnić osobom działającym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie możliwość rozwoju

umiejętności interpersonalnych, np. poprzez specjalistyczne szkolenia. Tematyka szkoleń powinna uwzględniać zagadnienia dotyczące nawiązywania kontaktów z ofiarą przemocy w rodzinie i sprawcą przemocy w rodzinie, identyfikowania i wzmacniania ich zasobów, motywowania do zmian, skutecznej komunikacji. Szkolenia powinny być prowadzone przede wszystkim metodami interaktywnymi - warsztatowymi, ćwiczeniowymi.